

Наукові перспективи
Видавнича група

СУСПІЛЬСТВО ТА НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ

№7(7)2024

*Тернопільський національний медичний
університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України*

Видавнича група «Наукові перспективи»

*Всеукраїнська Асамблея докторів наук з
державного управління*

Християнська академія педагогічних наук України

«Суспільство та національні інтереси»

№ 7(7) 2024

Київ – 2024

*Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical
University*

Publishing Group "Scientific Prospects"

*All-Ukrainian Assembly of Doctors of Science in Public
Administration*

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

«Society and national interests»

№ 7(7) 2024

Kyiv – 2024

ISSN 3041-1572Online

УДК 0/3+7/8]:001.31](477)(051)

DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-7\(7\)](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-7(7))

“Суспільство та національні інтереси”: журнал. 2024. № 7(7) 2024. С. 849.

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України # 920 від 26.06.2024 журнал включений до Переліку наукових фахових видань України, категорія “Б”, спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки; 281 Публічне управління та адміністрування

Рекомендований до друку Президією Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління (Протокол від 04.11.2024, № 5/11-24)

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання, Асоціації науковців України, Інституту освіти Азербайджанської Республіки

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів освітніх, гуманітарних наук, громадського здоров'я, публічного управління та адміністрування з метою їх впровадження у сучасний освітній простір

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible та до міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор: Теренда Наталія Олександрівна - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)

Члени редакції журналу серії «Громадське здоров'я»:

- **Іншакова Ганна Вадимівна** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри громадського здоров'я Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)
- **Керецьман Анжеліка Олексіївна** – кандидат медичних наук, доцент, завідувачка кафедри соціальної медицини та гігієни медичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Ужгород, Україна)
- **Ковальська Оксана Романівна** - кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри соціальної медицини, економіки та організації охорони здоров'я Львівського національного медичного університету імені Далина Галицького (Львів, Україна)
- **Корильчук Неоніла Іванівна** – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
- **Нагорна Антоніна Максимівна** - доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМН України, лабораторія епідеміологічних досліджень, профпатології та моніторингу професійного здоров'я ДУ «Інститут медицини праці імені Ю. І. Кундієва НАМНУ» (Київ, Україна)
- **Панчишин Наталія Ярославівна** - кандидат медичних наук, доцент, завідувач кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
- **Сатурська Ганна Степанівна** - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)

- **Трущенко Людмила Вікторівна** - доцент кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
- **Шульгай Аркадій Гаврилович** - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)

Члени редакції журналу серії «Публічне управління та адміністрування»:

- **Непомнящий Олександр Михайлович** - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри архітектури і просторового планування факультету архітектури, будівництва та дизайну Національного авіаційного університету, експерт Експертної ради МОН з питань атестації наукових кадрів з суспільних наук (Київ, Україна)
- **Прав Юрій Григорович** - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри засобів захисту інформації Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- **Бельська Тетяна Валентинівна** - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та економіки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського (Київ Україна)
- **Весоловська Марія Кімсанівна** - доктор філософії (PhD) з публічного управління та адміністрування, доцент кафедри менеджменту організацій Інституту економіки і менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» (Львів, Україна)
- **Дегтяр Олег Андрійович** - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- **Карпінський Борис Андрійович** - доктор економічних наук, професор, професор кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом, факультет управління фінансами та бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- **Клименко Анастасія Сергіївна** - доктор філософії в галузі 28 публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», директор центру підвищення кваліфікації кадрів, доцент кафедри місцевого самоврядування та розвитку територій Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- **Медведчук Оксана Валеріївна** - кандидат наук з державного управління, доцент, Начальник відділу нормативно-методичного забезпечення та управління проектами Міждержавної гільдії інженерів-консультантів (Київ, Україна)
- **Мельниченко Олександр Анатолійович** - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я, Харківський національний медичний університет (Харків, Україна)
- **Пахомова Тетяна Іванівна** - доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри місцевого самоврядування та розвитку територій Навчально – наукового інституту публічної служби та управління Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- **Шевченко Наталія Олександрівна** - доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного управління та права Дніпровської академії неперервної освіти Дніпропетровської обласної ради (Дніпро, Україна)
- **Шевченко Олександр Олександрович** - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та економіки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського (Київ, Україна)

Члени редакції журналу серії «Гуманітарні науки»:

- **Бевзо Галина Андріївська** - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри загальноосвітніх дисциплін ПВНЗі «Українсько-американський університет Конкордія» (Київ, Україна)
- **Вуколова Катерина Володимирівна** – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України (Дніпро, Україна)
- **Горда Оксана Михайлівна** - доктор філософії в галузі 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія», старший науковий співробітник Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» (Львів, Україна)
- **Зірка Віра Василівна** - доктор філологічних наук, професор, завідувач Дніпровського відділення Центру наукових досліджень та викладання іноземних мов НАН України (Київ, Україна)
- **Литвинська Світлана Віталіївна** - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- **Островський Олександр Олександрович** - доктор філософії, доцент кафедри філології Закарпатського університету імені Ференца Ракоці II, (Берегово, Україна)
- **Стирнік Наталія Сергіївна** - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (Дніпро, Україна)
- **Супрун Володимир Миколайович** - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- **Чорний Ігор Віталійович** - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри українознавства факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ (Харків, Україна)

Члени редакції журналу серії «Освіта/Педагогіка»:

- **Біляковська Ольга Орестівна** - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, факультет педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- **Волошин Олена Романівна** - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної терапії, ерготерапії та здоров'я Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
- **Гончарук Валентина Анатоліївна** - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна)
- **Гуменюк Тетяна Костянтинівна** - доктор філософських наук, Заслужений працівник освіти України, професор, проректор з науково-педагогічної роботи, інноваційно-методичного забезпечення освітнього та наукового процесів Київської муніципальної академії музики ім. Р.М. Глієра (Київ, Україна)
- **Гумеїр Гусейн Ахмедов** - доктор педагогічних наук, професор (Баку, Азербайджан)
- **Дибкова Людмила Миколаївна** - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інформатики та системології ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (Київ, Україна)
- **Коренева Інна Миколаївна** - доктор педагогічних наук, професор, декан факультету природничої і фізико-математичної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (Глухів, Україна)
- **Литовченко Ірина Миколаївна** - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови технічного спрямування №2 Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" (Київ, Україна)
- **Марчук Оксана Олександрівна** - доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (Рівне, Україна)
- **Небеленчук Ірина Олександрівна** - доктор педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики середньої освіти комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», (Кіровоград, Україна)
- **Поліщук Наталія Миколаївна** - доктор філософії, 011 Освітні, педагогічні науки, старший викладач кафедри медико біологічних основ фізичної культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна)
- **Трофаїла Наталія Дмитрівна** - кандидат педагогічних наук, доцент, заступник декана з виховної роботи факультету дошкільної та спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна)
- **Шевчук Лариса Дмитрівна** - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри математики, інформатики і методики навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі (Переяслав, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© Тернопільський національний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України, 2024

© Видавнича група «Наукові перспективи», 2024

© Християнська академія педагогічних наук України, 2024

© Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління, 2024

© автори статей, 2024

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Громадське здоров'я»

- Коцур Н.І., Коцур Д.В.** 15
*ОСНОВНІ НАПРЯМКИ САНІТАРНО-СТАТИСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
В УКРАЇНІ (ДРУГА ПОЛОВИНА XIX – ПОЧАТОК XX СТОЛІТТЯ)*

СЕРІЯ «Освіта/Педагогіка»

- Butenko O.H.** 28
*WAYS TO ENSURE QUALITY PRESCHOOL EDUCATION IN THE
CONDITIONS OF MARTIAL LAW (ANALYSIS OF LEGAL ACTS)*
- Мовтуга N.Ye., Polezhaieva O.V.** 41
*COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE SPECIALISTS AS A
FACTOR OF READINESS FOR PROFESSIONAL RISKS*
- Авраменко О.О., Карнаух Л.П.** 56
*ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ
КОМПЕТЕНЦІЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ*
- Бойко Ю.** 67
*ОСНОВИ НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОПОМОГИ ПРИ КРОВОТЕЧАХ:
КЛАСИФІКАЦІЯ РАН ТА ЕФЕКТИВНІ СПОСОБИ ЗУПИНКИ
КРОВОТЕЧІ*
- Бондаренко О.О., Гайбулаєв Ф.** 78
*УКРАЇНСЬКИЙ НАРАТИВ У СУЧАСНОМУ ТУРЕЦЬКОМУ МЕДІА-
ПРОСТОРІ: ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ І ПРИКЛАДИ*
- Бурак В.Г.** 89
*ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНО-
РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ*

- Вискушенко С.А., Вискушенко Д.А., Мосієнко О.В., Зорницький А.В.** 105
ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКИМИ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ЧАСИ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ
- Внукова О.М., Поліщук Н.М.** 116
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ КІНЦЯ ХІХ – 30-Х РР. ХХ СТ.
- Грень Є.С.** 124
НОВІ МОЖЛИВОСТІ У ЗАСТОСУВАННІ ІНТЕРАКТИВНИХ ОНЛАЙН ЗАСОБІВ ПЕДАГОГАМИ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВЛАСНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
- Гурковський В.І., Вербовенко О.П., Семенко Лілія М.** 133
ТРАНСФОРМАЦІЯ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВІЙНИ
- Демянчук М.Р.** 145
НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ДИТЯЧИХ СТОМАТОЛОГІВ ДО СИТУАТИВНО-КОМУНІКАТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ
- Десятник К.В., Тимощук М.С.** 155
ДИДАКТИЧНА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
- Карасевич С.А.** 167
ОРГАНІЗАЦІЯ СПОРТИВНО-МАСОВОЇ І ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ В СИСТЕМІ ОСВІТИ УКРАЇНИ
- Кернас А.В.** 177
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИРІШЕННЯ ШКІЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ
- Клевака Л.П., Вашак О.О., Гришко О.І.** 190
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ: ПОЄДНАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ І СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ

- Корінчак Л.М., Довбиш А.Г.** 208
*ТИПИ ПОВ'ЯЗОК, ПРАВИЛА ЇХ НАКЛАДАННЯ ТА ТЕХНІКА
ЗАСТОСУВАННЯ НА РІЗНІ ДІЛЯНКИ ТІЛА ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО
НАДАННЯ ПЕРШОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ*
- Мандражи О.А.** 216
*ДЕЯКІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ
ЗДОБУВАЧАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ З ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ*
- Маринченко І.В.** 225
*РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДА-
ГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ОСВІТНІХ ТРАНС-
ФОРМАЦІЙ*
- Миколайко В.В., Величко С.П.** 242
*РОЗВИТОК ДОСЛІДНИЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКА-
ЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ*
- Мирончук Н.М.** 255
*ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ
ШКОЛИ*
- Моргун А.В.** 266
*ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ БІБЛІОТЕЧНИХ ФОНДІВ ТА
ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ*
- Моргунова Н.С.** 274
*ВРАХУВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ НАЦІОНАЛЬНОГО МЕНТАЛІТЕТУ
ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУ-
ВАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ*
- Огар Н.В.** 286
*ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ГРОМАДЯН НА ПОВНУ ЗАГАЛЬНУ
СЕРЕДНЮ ОСВІТУ В УМОВАХ ВІЙНИ*
- Онипченко О.І., Білозерова М.В., Онипченко І.П.** 299
*ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ЗАСОБІВ У ПРОФІЛАКТИЧНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ З ПРОБЛЕМ СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА
ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ*

- Поліщук Н.М.** 312
*МЕДИЧНА ДОПОМОГА ТА ПРОФІЛАКТИКА СПОРТИВНИХ ТРАВМ
У ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ І СПОРТІ: ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА
ПІДХОДИ*
- Поручинська І.В., Слащук А.М.** 321
*МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ КАРТ НА
УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ*
- Розман І.І.** 329
*ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ*
- Савчук Н.М.** 338
*ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИКЛАДАННІ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ*
- Січкач С.А., Денисюк І.А.** 348
*ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В
ОСВІТІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ*
- Сливка Л.В., Кузенко О.Й., Сініцина А.В.** 360
*ВПЛИВ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ НА
ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗВО*
- Соколенко Л.С., Ілюха Л.М.** 373
*ІННОВАЦІЙНІ БІОМЕХАНІЧНІ МЕТОДИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКО-
ВОСЛУЖБОВЦІВ ІЗ ТРАВМАМИ КІНЦІВОК ТА ХРЕБТА*
- Товкун Л.П.** 383
*ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО
ВИХОВАННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ І ШКОЛЯРІВ
КУЛЬТУРИ ХАРЧУВАННЯ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ*
- Федоренко Я.А., Кришталь А.О.** 399
*ВПЛИВ СТРАТЕГІЙ НАВЧАННЯ НА ФОРМУВАННЯ САМОРЕГУЛЯ-
ЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СЛУЖБИ
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ*
- Фещенко Г.Ю.** 412
*ЕМОЦІЙНА КУЛЬТУРА ТА ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ У РОЗВИТКУ
МЕНЕДЖЕРІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ*

- Царенко В.А.** 423
*ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО СВІТОГЛЯДУ
МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА*
- Шумська В. С., Мельник Л.В., Богдан З.П.** 431
*СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ФІЛОСОФСЬКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ
ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРТЕПІАННОЇ ТЕХНІКИ, ЯК ОСНОВИ РОЗВИТКУ
ПІАНІСТА-ФАХІВЦЯ*
- Юрченко О.В.** 443
*ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ДО
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА*

СЕРІЯ «Публічне управління та адміністрування»

- Акімов О.О., Акімова Л.М.** 455
*ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СИСТЕМІ ЦІННІСНИХ, КОМПЕТЕНТ-
НІСНИХ ТА ПСИХОЛОГІЧНИХ КООРДИНАТ ФОРМУВАННЯ
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ*
- Антипенко І.В., Гончаренко В.С.** 469
*СПОСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ В ПОВОЄН-
НОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ*
- Бельська Т.В.** 478
*ЛІДЕРСТВО В УМОВАХ КРИЗИ: ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ПРОДУКТИВНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ*
- Білик О.І.** 488
*ВПЛИВ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА СТРЕСОСТІЙКІСТЬ
ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ
СТІЙКОСТІ*
- Боронніков М.В., Купріянова В.С.** 497
*СУТНІСТЬ СУЧАСНИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ЯК ЧИННИКІВ
ВПЛИВУ НА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ*

- Грищенко І.М.** 511
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ЦЕНТРІВ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ З ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
- Дегтяр А.О.** 523
ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРНИМ ОНОВЛЕННЯМ МАШИНОБУДІВНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ
- Драченко Я.П.** 535
ГАЛУЗЬ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ СТАНОВЛЕННЯ
- Єсенніков К.В.** 546
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ
- Зубчик О.А., Обушна Н.І., Рубан Ю.Г.** 555
ВЗАЄМОДІЯ УРЯДОВИХ СТРУКТУР ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
- Кальниш Ю.Г., Стороженко Л.Г.** 566
ФЕНОМЕНОЛОГІЯ НЕТОКРАТІЇ
- Карковська В.Я., Головчак М.І., Пилипець В.М., Сачук Ю.В.** 581
РОЗВИТОК ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ: МЕТОДОЛОГІЯ РОЗРОБКИ ТА УПРАВЛІННЯ ВЕБІНАРАМИ ДЛЯ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ
- Квасній Л.Г., Гацков О.А., Зінько І.С.** 589
РОЛЬ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
- Кравчук О.Ю.** 601
ОСОБЛИВСОТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВНОГО САМОВРЯДУВАННЯ: АДАПТИВНО-ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ
- Крейденко В.В.** 613
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗМІШАНИХ ФОРМ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: РОЛЬ ТА ФУНКЦІЇ ПАРЛАМЕНТІ

- Кудлик Н.М.** 625
ЄВРОПЕЇЗАЦІЯ МЕХАНІЗМУ ПРЕДСТАВНИЦТВА ТА ЗАХИСТУ ІНТЕРЕСІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ РІВНЯХ ЗА УЧАСТІ ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВИХ ПАЛАТ УКРАЇНИ
- Левченко О.М., Буткевич О.В.** 643
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ: ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ
- Малафеев С.О.** 657
ВИКЛИКИ ТА ПЕРЕШКОДИ ПЕРЕТВОРЕННЯ ТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ЦИФРОВІ В УМОВАХ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
- Михайловська О.В., Філіпова Н.В., Лисенко С.Ю., Михайловський І.М., Колотов М.В.** 668
ПРОСУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В АКАДЕМІЧНІЙ СФЕРІ: ІСПАНСЬКИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ
- Михайлюта В.В.** 681
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АДАПТАЦІЇ МЕДИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
- Мончак О.Л.** 691
ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ
- Нарівний М.** 705
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У ГАЛУЗІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА
- Нинюк І.І.** 716
ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
- Олейнікова Т.В.** 735
АТЕСТАЦІЇ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ТА ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

- Плахотний А.П., Бингар Я.Ю.** 747
ТАКТИКИ ДІЙ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПІД ЧАС МАСОВИХ ЗАХОДІВ
- Плахотний А.П., Вареник Д.С.** 759
ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ЯК КРИТЕРІЙ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЙ МАЛИХ ОПЕРАТИВНИХ ГРУП
- Серьогіна Н.О., Мазалов А.М.** 769
СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ДЕРЖАВА-АГРЕСОР» І «СТОРОНА МІЖНАРОДНОГО ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ»
- Січкаренко Г.Г., Юр О.В.** 778
ДОКУМЕНТНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ СТАТИСТИКИ
- Татарішвілі Ш.А.** 791
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ДЕРЖАВАХ ЗАХІДНИХ БАЛКАН В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
- Цигилик Н.В., Чепіль Б.А.** 803
СИНЕРГЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ТА ПІСЛЯ ПАНДЕМІЇ COVID-19
- Чумакова Г.В., Парапан Н.М., Квашенко В.П.** 815
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
- Юник І.Г.** 830
ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В СИСТЕМІ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИЛ ОБОРОНИ УКРАЇНИ
- Яремко І., Дюганчук М.** 837
МЕХАНІЗМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ВЕТЕРАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ ЧЕРЕЗ ЦНАПИ ЛЬВІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ГРОМАДИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

СЕРІЯ «Публічне управління та адміністрування»

УДК 351

[https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-7\(7\)-455-468](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-7(7)-455-468)

Акімов Олександр Олексійович доктор наук з державного управління, професор Заслужений економіст України, професор кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна академія управління персоналом, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-9557-2276>

Акімова Людмила Миколаївна доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, професор кафедри трудових ресурсів і підприємництва, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, <https://orcid.org/0000-0002-2747-2775>

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СИСТЕМІ ЦІННІСНИХ, КОМПЕТЕНТІСНИХ ТА ПСИХОЛОГІЧНИХ КООРДИНАТ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Анотація. У статті досліджується проблема формування громадянського суспільства в Україні на тлі сучасних соціально-політичних викликів та трансформацій, акцентуючи увагу на трьох ключових аспектах публічного управління: ціннісних орієнтирах, компетентностях управлінців і психологічних факторах. Основною метою є визначення ролі цих елементів у забезпеченні ефективності державних інституцій та зміцненні взаємодії між державою і суспільством. Публічне управління в умовах кризи, зокрема в умовах війни, вимагає нових підходів, орієнтованих на прозорість, підзвітність, демократичність, а також стійкість державних інституцій. Ціннісні орієнтири, такі як прозорість і підзвітність, стали фундаментом для побудови довірчих відносин між громадянами та державними органами. У статті аналізуються проблеми впровадження цих цінностей в українських реаліях, зокрема в умовах війни, що значно ускладнює управлінські процеси. Доведено, що саме ці цінності дозволяють громадянам краще розуміти управлінські рішення,

контролювати дії державних органів і брати активну участь у політичному житті країни. У роботі також розглядаються інноваційні механізми, зокрема цифровізація державних послуг, які сприяють підвищенню прозорості та зменшенню корупційних ризиків. Компетентності управлінців – ще один важливий аспект, який впливає на ефективність публічного управління. У статті наголошується, що впровадження компетентнісного підходу до державної служби, особливо в умовах війни, є ключовим фактором для забезпечення стабільності та згуртованості суспільства. Компетентності мають охоплювати не лише технічні знання, але й глибоке розуміння соціально-політичних реалій, психологічних особливостей громадян, а також здатність ефективно реагувати на кризові ситуації. Психологічні аспекти також відіграють важливу роль у формуванні громадянського суспільства. У статті підкреслюється важливість психологічної стійкості державних службовців та громадян, які повинні вміти адаптуватися до умов кризових ситуацій, таких як війна, для збереження соціальної згуртованості та довіри до державних інституцій. Особлива увага приділяється розробці програм підтримки, спрямованих на забезпечення емоційної стабільності та психологічної підтримки. Дослідження демонструє, що публічне управління, орієнтоване на ці ключові цінності, компетенції та психологічні аспекти, є основою для побудови стійкого та демократичного суспільства. Впровадження інноваційних механізмів, таких як цифрове управління та підвищення стандартів підзвітності, сприяє не лише ефективності державних процесів, але й відновленню довіри до державних інституцій. У статті робиться висновок, що для успішного функціонування публічного управління необхідно інтегрувати ці три ключові аспекти, що забезпечить стабільність держави та її розвиток навіть в умовах серйозних соціальних потрясінь.

Ключові слова: публічне управління, громадянське суспільство, прозорість, підзвітність, компетентності, стійкість, інновації, війна.

Akimov Oleksandr Oleksiyovich Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Honored Economist of Ukraine, Professor of the Department of Public Administration, Interregional Academy of Personnel Management, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-9557-2276>

Akimova Liudmyla Mykolayivna Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Honored Education Worker of Ukraine, Professor of the Department of Labor Resources and Entrepreneurship, National University of Water and Environmental Engineering, Rivne, <https://orcid.org/0000-0002-2747-2775>

PUBLIC ADMINISTRATION IN THE SYSTEM OF VALUE, COMPETENCY, AND PSYCHOLOGICAL COORDINATES FOR THE FORMATION OF CIVIL SOCIETY IN UKRAINE

Abstract. The article addresses the problem of forming civil society in Ukraine against the backdrop of modern socio-political challenges and transformations, focusing on three key aspects of public administration: value orientations, competencies of managers, and psychological factors. The primary goal is to determine the role of these elements in ensuring the effectiveness of state institutions and strengthening the interaction between the state and society. Public administration in crisis conditions, particularly in wartime, requires new approaches focused on transparency, accountability, democracy, and the resilience of state institutions. Value orientations such as transparency and accountability have become the foundation for building trust between citizens and public institutions. The article analyzes the challenges of implementing these values in Ukrainian realities, particularly in the context of war, which complicates governance processes. It is proven that these values enable citizens to better understand management decisions, control the actions of state bodies, and actively participate in the political life of the country. The paper also examines innovative mechanisms, particularly the digitalization of public services, which contribute to increasing transparency and reducing corruption risks. The competencies of managers represent another crucial aspect influencing the effectiveness of public administration. The article emphasizes that introducing a competency-based approach to civil service, especially in wartime, is a key factor in ensuring societal stability and cohesion. Competencies should encompass not only technical knowledge but also a deep understanding of the socio-political realities, psychological characteristics of citizens, and the ability to effectively respond to crisis situations. Psychological aspects also play an important role in shaping civil society. The article highlights the importance of the psychological resilience of civil servants and citizens, who must be able to adapt to crisis situations, such as war, to preserve social cohesion and trust in public institutions. Special attention is paid to the development of support programs aimed at ensuring emotional stability and psychological assistance. The research demonstrates that public administration, oriented around these key values, competencies, and psychological aspects, forms the foundation for building a sustainable and democratic society. The introduction of innovative mechanisms such as digital governance and enhanced standards of accountability contributes not only to the efficiency of state processes but also to the restoration of trust in public institutions. The article concludes that for the successful functioning of public administration, it is necessary to integrate these three key aspects, which will ensure the stability of the state and its development even in the face of severe social disruptions.

Keywords: public administration, civil society, transparency, accountability, competencies, resilience, innovation, war.

Постановка проблеми. Формування громадянського суспільства в Україні є складним і багатовимірним процесом, що вимагає не лише інституційних реформ, але й врахування ціннісних, компетентнісних та психологічних аспектів управління. Публічне управління, виступаючи одним із ключових елементів цього процесу, повинно базуватися на чітких ціннісних орієнтирах, професійних компетенціях управлінців і глибокому розумінні психологічних особливостей суспільства. Саме ці три складові дозволяють забезпечити ефективний діалог між державою та суспільством, сприяти довірі до інститутів влади та створити умови для гармонійного розвитку громадянського суспільства. В Україні, де триває боротьба за зміцнення демократичних інститутів і громадянських свобод, важливо формувати публічне управління, яке відповідатиме високим стандартам компетентності та моральним принципам, забезпечуючи стійкість і згуртованість суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій демонструє важливу роль цінностей прозорості, підзвітності, інноваційних технологій, а також компетентностей і психологічних аспектів у забезпеченні ефективного публічного управління та розвитку громадянського суспільства. Зокрема, у роботі О. Бобося [6] досліджується роль інновацій у публічному управлінні, акцентуючи увагу на впровадженні цифрових технологій, таких як блокчейн та інтернет речей, які підвищують прозорість і відповідальність державних структур. Це дослідження є вагомим внеском у розуміння сучасних викликів у сфері управління та модернізації державного апарату.

Подібну тему розглядає О. Венгер [7], де пропонується концептуальна модель, яка демонструє зв'язок між адміністративними цілями та цінностями в управлінських процесах. Також, у роботі [8] підкреслюються проблеми та виклики, з якими стикаються громадські організації, та надаються рекомендації щодо покращення їхньої діяльності через стандарти звітності та відкритість. Л. Гонюкова у статті [9] акцентує на важливості збереження балансу між державою та громадянським суспільством для підтримки легітимності влади.

У своїх роботах Т. Лень [10, 11] досліджується процес формування громадянської свідомості та ціннісних орієнтацій у контексті реформування державного управління в Україні, підкреслюючи важливість зміни суспільних пріоритетів для ефективних реформ.

Крім того, К. Майстренко [12] аналізує державні політики, спрямовані на розвиток професійної культури державних службовців, що є важливим аспектом підвищення ефективності управління. Реформи державного управління детально розглядаються в аналітичному звіті [13], який пропонує

практичні рекомендації для підвищення прозорості та ефективності управлінських процесів. Цінності міжкультурної комунікації та їхній вплив на розвиток суспільства розглядає Ю. Шайгородський у кількох своїх роботах [14, 15].

Наприклад, звіт [17] аналізує ефективність антикорупційних органів в Україні, підкреслюючи необхідність їхньої незалежності та активного залучення у боротьбу з корупцією. Зокрема, у роботі В. Ковальчука та І. Панчук [18] аналізується роль правових норм у становленні громадянського суспільства.

Мета статті – проаналізувати взаємодію ціннісних орієнтирів, компетентностей управлінців та психологічних факторів, які впливають на формування суспільних інститутів.

Виклад основного матеріалу. Публічне управління в системі ціннісних, компетентнісних та психологічних координат відіграє важливу роль у формуванні та розвитку громадянського суспільства в Україні. Цінності відіграють фундаментальну роль у формуванні стратегій та підходів державного управління. У контексті громадянського суспільства цінності, такі як прозорість, підзвітність, демократичність та соціальна справедливість, стають основою для побудови довірчих відносин між державними інститутами та громадянами [1-3].

Здатність публічного управління працювати на основі цих цінностей визначає його ефективність і спроможність сприяти соціальній згуртованості та розвитку громадянських ініціатив. У цьому сенсі важливо враховувати культурні та національні особливості українського суспільства, яке після періоду пострадянської трансформації має свій власний набір ціннісних пріоритетів [4; 5].

На думку Л. Гонюкової: “легітимність влади забезпечується через її обмеження та чітку регламентацію її повноважень. Одним із головних аспектів демократичного управління є розмежування між державою та громадянським суспільством, що забезпечує баланс і захист приватного життя громадян. У контексті сучасного розвитку України важливо відновити активну роль громадянського суспільства, яке здатне легітимізувати та контролювати владу, забезпечуючи рівновагу між державою і громадою” [9].

Так, важливо зазначити, що в умовах воєнного стану українське суспільство потребує ще більшого зосередження громадської енергії на підтримці держави та громадянських інституцій, використовуючи легітимні інструменти для захисту своїх прав і свобод. Особливо важливо забезпечити ефективну взаємодію між державними інституціями та громадянами, яка сприяє посиленню довіри та соціальної згуртованості. Демократичне суспільство в умовах війни залежить від активної участі громадян у підтримці обороноздатності

держави та відновленні її після війни. Така участь сприяє збереженню та зміцненню демократичних інститутів, навіть у кризових умовах.

Громадянська культура, яка формується через соціалізацію та засвоєння політичних цінностей, відіграє ключову роль у демократичних процесах. Важливим аспектом є здатність громадян впливати на політичні процеси та мобілізувати свої соціальні зв'язки у разі необхідності. Це створює потенціал для активної участі у політичному житті, що стає особливо важливим в умовах кризових ситуацій або періодів політичної нестабільності [9].

Як зазначено у дослідженні В. Ковальчук та І. Панчук “Громадянське суспільство та його правові цінності в умовах демократичної трансформації: досвід України”: громадянське суспільство та його правові цінності є основою для підтримки демократичних перетворень в Україні, особливо у період трансформації та кризи. Формування громадянської культури, яка сприяє підзвітності, прозорості, справедливості та солідарності, є ключовим для забезпечення ефективного публічного управління. Саме завдяки таким цінностям суспільство може зберігати довіру до державних інституцій навіть у найскладніші часи [18].

Цінності, які забезпечують ефективність публічного управління, мають бути адаптовані до національних особливостей. Так, в умовах пострадянських трансформацій українське суспільство вибудовує нові підходи до публічного управління, засновані на демократії та верховенстві права. Цінності підзвітності та прозорості – необхідна умова демократичних перетворень держави і суспільства для легітимності та ефективності управлінських рішень. Прозорість і підзвітність є наріжними каменями демократичного суспільства. Ці цінності гарантують, що громадяни мають доступ до інформації про роботу державних інститутів і можуть контролювати їх діяльність. Принцип прозорості дозволяє громадянам отримувати чітке уявлення про управлінські рішення, що забезпечує їх участь у демократичних процесах. Підзвітність, у свою чергу, означає, що державні інститути несуть відповідальність перед громадянами за свої дії та рішення, що зміцнює довіру до них.

Так, варто наголосити, що впровадження цінностей підзвітності та прозорості є умовою успішних демократичних перетворень. Як зазначає сучасний український дослідник О. Бобось: “для ефективного публічного управління важливо забезпечити високу залученість громадян у політичні процеси, що сприяє зміцненню демократичних інститутів і підвищує стабільність держави” [6].

У своїй роботі він акцентує увагу на необхідності впровадження інноваційних механізмів, які забезпечують прозорість і відповідальність управління, що дозволяє адаптувати традиційні моделі до сучасних викликів, таких як цифровізація і зростання вимог щодо кібербезпеки. Це підходить для

інтеграції нових технологій в управління, підвищуючи ефективність державного апарату та підтримку громадянськими інститутами”. Автор підкреслює, що такі цінності не лише покращують управлінські процеси, але й забезпечують їх легітимність, адже рішення, ухвалені відкрито і з урахуванням інтересів громадян, сприймаються як справедливі [6].

Отже, цінності підзвітності та прозорості, адаптовані до національних умов України, є основними факторами легітимності та ефективності публічного управління. Вони сприяють не лише покращенню взаємодії між громадянами та владою, але й закладають основи для стабільного демократичного розвитку держави в умовах пострадянської трансформації.

Порушення таких основоположних цінностей публічного управління, призводить до серйозних наслідків, серед яких найгострішою є корупція. Непрозорі процеси ухвалення рішень створюють сприятливі умови для корупційних схем, коли державні органи приховують інформацію або вимагають неправомірну вигоду за надання послуг. Відсутність підзвітності призводить до того, що чиновники не несуть належної відповідальності за свої дії, що стимулює зловживання владою та порушення прав громадян. Це підриває довіру до уряду, що стає особливо критичним у періоди соціальних криз або війни. Корупція не лише знижує ефективність державних інституцій, але й поглиблює соціальну нерівність, породжуючи ситуації, коли доступ до послуг і ресурсів стає привілеєм тих, хто може заплатити. Це перешкоджає демократичним перетворенням і загрожує стабільності держави, оскільки громадяни, розчаровані несправедливістю і корупцією, можуть втратити віру в інститути влади та почати підтримувати радикальні зміни. Тому боротьба з корупцією та відновлення цінностей прозорості та підзвітності є життєво важливими для сталого розвитку України та її демократичної системи.

Варто звернути увагу на не менш важливий аспект – компетентність державних службовців. Адже саме компетенції працівників державних органів визначають спроможність системи управління не тільки формувати, але й успішно реалізовувати управлінські рішення. Компетентність державних службовців є критично важливим аспектом ефективного публічного управління, що підтверджується нещодавніми дослідженнями. Впровадження компетентнісного підходу, який передбачає не лише технічні навички, але й глибоке розуміння соціально-політичних процесів, залишається ключовим для успішної роботи державних інституцій.

Зокрема, дослідження, проведене О. Кравчук, І. Варіс, Т. Бідною, підкреслює, що державні службовці повинні вміти орієнтуватися у законодавчих актах, комунікувати з громадськістю та планувати діяльність з урахуванням поточних викликів. Компетенції мають бути адаптовані до сучасних викликів, включаючи глобальні соціально-економічні зміни, що особливо актуально в умовах війни та відновлення країни [19].

Крім того, інноваційні підходи до публічного управління, такі як впровадження цифрових рішень та новітніх стандартів, також стають важливими. Сучасне публічне управління в Україні активно розвивається через підвищення цифровізації послуг та вдосконалення механізмів взаємодії з громадянами, що сприяє зростанню довіри до державних інституцій (SIGMA, 2023) [21].

Сучасні дослідження демонструють, що, попри війну, Україна досягла значного прогресу в цих напрямках. Наприклад, за даними SIGMA, у 2023 році показники з надання державних послуг і цифровізації значно покращилися, а кількість транзакцій у системі Trembita зросла з 62,7 мільйонів у 2021 році до 541,3 мільйонів у 2023 році. Це свідчить про швидку трансформацію адміністративних послуг та підвищення прозорості процесів управління за допомогою цифрових рішень, таких як портал Дія, що щодня використовують близько 1,5 мільйона громадян (SIGMA, 2023) [21].

Крім того, за підтримки програми TAPAS, Україна суттєво покращила відкритість даних. У 2023 році країна посіла третє місце в Європі за рівнем відкритості даних, що є великим кроком уперед у порівнянні з попередніми роками. Така прозорість не лише підвищує довіру до державних інституцій, але й дозволяє більш ефективно боротися з корупцією (TAPAS, 2024) [17].

Ці досягнення демонструють, що впровадження компетентнісного підходу та інноваційних механізмів у публічному управлінні дозволяє покращити якість державних послуг і сприяє стабільності та розвитку держави. Але, як зазначається у дослідженнях, для досягнення максимального ефекту важливо забезпечити не лише технічну підготовку службовців, але й їхню психологічну стійкість, що підвищує згуртованість суспільства в умовах кризи (Transparency International, 2023) [20].

Таким чином, поєднання професійних компетенцій та уваги до психологічних аспектів є важливим фактором для стійкого та ефективного управління, особливо в умовах поточних викликів в Україні. Ефективне публічне управління вимагає від державних службовців глибокого знання правових норм, здатності орієнтуватися в соціальних процесах та адаптувати управлінські рішення до потреб суспільства. Це означає, що компетентнісні підходи повинні враховувати не лише технічні навички, але й розуміння суспільних і політичних реалій, у яких працює держава. Національний інститут стратегічних досліджень наголошує на тому, що компетентнісний підхід у державному управлінні значно підвищує якість державних послуг та дозволяє краще відповідати сучасним викликам і потребам громадян.

Наприклад, дослідження Т. Леня 2023 року підкреслює, що особистісні ціннісні орієнтації відіграють критичну роль у реформуванні державного управління в Україні, особливо в період соціальних трансформацій та кризо-

вих ситуацій, що підсилює необхідність підвищення компетенцій державних службовців на всіх рівнях [10; 11].

Проте, як зазначає Ю. Шайгородський у своєму дослідженні, компетенції самі по собі не є достатніми для забезпечення стійкості публічного управління. Емоційна та психологічна стійкість державних службовців та громадян також відіграє важливу роль. Він наголошує на тому, що психологічна стійкість сприяє збереженню соціальної згуртованості, особливо в умовах кризи, таких як війна або соціальні потрясіння. Впровадження інноваційних механізмів, таких як цифрові технології, допомагає створити додаткові можливості для забезпечення прозорості та підзвітності, що зміцнює довіру громадян до державних інституцій [14-16].

Психологічна стійкість, в свою чергу, сприяє підвищенню довіри до державних інституцій, оскільки громадяни, які відчують емоційну стабільність і захист з боку держави, краще підтримують її рішення. Це також підтверджується дослідженнями К. Майстренко, яка вказує, що формування ціннісних орієнтацій особистості, що відповідають суспільним і політичним реаліям, є важливою передумовою ефективного функціонування публічного управління та стійкого розвитку громадянського суспільства.

Таким чином, поєднання високого рівня професійних компетенцій державних службовців з увагою до психологічних аспектів управління є ключовим фактором для забезпечення ефективності державного управління та стійкості держави в умовах кризи. Це дозволяє створити умови для стабільного розвитку державних інституцій та сприяє залученню громадян до політичних процесів, що в свою чергу підвищує їх відчуття відповідальності та залученості.

Така комплексна підготовка кадрів допомагає забезпечити ефективність та довіру до державних інституцій, що є основою стабільного розвитку громадянського суспільства.

Однак, не менш важливим аспектом є психологічна стійкість як державних службовців, так і громадян. Формування психологічної стійкості серед населення сприяє збереженню соціальної згуртованості, особливо в умовах кризи. Довіра до державних інституцій залежить не лише від компетенцій службовців, але й від того, наскільки ці інституції здатні підтримувати емоційну стабільність у суспільстві. Таким чином, поєднання високого рівня професійних компетенцій з увагою до психологічних аспектів управління дозволяє створювати надійну основу для стабільного розвитку та стійкості держави навіть у найскладніших ситуаціях, таких як війна чи соціальні потрясіння, стає вирішальним фактором для підтримки державної стійкості. Тому, для успішного функціонування публічного управління, необхідно не тільки забезпечити компетентність службовців, але й створити сприятливі психологічні умови для зміцнення довіри і соціальної згуртованості.

Активна участь громадян у політичних процесах також сприяє формуванню психологічної стійкості, оскільки вони відчують власну залученість у важливі для країни рішення, що допомагає зміцнювати відчуття відповідальності та контролю над подіями. У сукупності, компетенції та психологічні аспекти створюють надійну основу для ефективного та стійкого управління державою навіть у складних умовах.

Отже, в умовах сучасних викликів, особливо під час війни, система публічного управління і функціонування громадянського суспільства потребують перегляду й адаптації основних цінностей для забезпечення ефективності та стійкості державних інституцій. Цінності, такі як прозорість, підзвітність, громадянська участь, цифрове управління та стійкість, стають фундаментальними для збереження стабільності держави та зміцнення довіри громадян до управлінських процесів. Відповідно до цього, важливо сформулювати авторське визначення сучасних цінностей публічного управління в контексті сьогоднішніх соціальних і політичних реалій.

Так, *публічне управління у системі формування громадянського суспільства в Україні* можна визначити як комплекс організаційних, управлінських і правових процесів, спрямованих на взаємодію між державними інституціями та громадянами з метою забезпечення ефективного державного управління і соціальної згуртованості. Ця система базується на ключових цінностях, таких як прозорість, підзвітність, демократичність, громадянська участь і стійкість. Особлива увага приділяється розвитку цифрових технологій, які забезпечують доступність державних послуг і покращують комунікацію між владою та суспільством, особливо в умовах соціально-політичних трансформацій, викликаних війною та кризовими ситуаціями.

Основним завданням публічного управління є створення умов для залучення громадян до політичних процесів, що сприяє зміцненню демократичних інститутів і розвитку громадянських ініціатив, водночас зберігаючи стійкість держави перед зовнішніми та внутрішніми викликами. Тому варто визначити такі сучасні цінності публічного управління та громадянського суспільства під час війни:

1. *Прозорість*: прозоре прийняття рішень та відкритість державних інституцій для громадян. *Результат*: Забезпечує довіру громадян до управлінських рішень.

2. *Підзвітність*: відповідальність державних органів перед суспільством за свої дії. *Результат*: зміцнює легітимність уряду та допомагає уникнути корупції.

3. *Громадянська участь*: активна залученість громадян до політичних процесів, рішень та контролю. *Результат*: підтримує демократичний процес і сприяє суспільній згуртованості.

4. *Цифрове управління*: використання технологій для надання державних послуг та взаємодії з громадянами. *Результат*: сприяє швидкості, ефективності та доступності державних послуг.

5. *Стійкість*: здатність державних інституцій та громадян вистояти в умовах кризи, зокрема війни. *Результат*: забезпечує стабільність і функціонування суспільства під час криз.

Висновки. Таким чином, публічне управління є критично важливим елементом у формуванні громадянського суспільства в Україні, особливо в умовах соціально-політичних трансформацій та кризи. Основні цінності, такі як прозорість, підзвітність, громадянська участь, цифрове управління та стійкість, є фундаментальними для забезпечення легітимності та ефективності державних інституцій. Порушення цих цінностей, особливо через корупцію, підриває довіру громадян до влади, послаблює соціальну згуртованість і може призвести до політичної нестабільності.

У сучасних умовах, коли війна загострила виклики для державного управління, критично важливо впроваджувати інноваційні механізми, такі як цифровізація та підвищення стандартів прозорості. Водночас, боротьба з корупцією є життєво необхідною для відновлення довіри громадян до державних інституцій та збереження стійкості держави.

Пропозиції щодо покращення публічного управління в Україні є важливою частиною процесу демократичних реформ і адаптації до сучасних викликів. Вони передбачають конкретні кроки для підвищення прозорості, підзвітності та участі громадян, а також розвитку цифрового управління та зміцнення стійкості державних інституцій:

- необхідно розширити практики відкритого доступу до інформації про діяльність державних органів, впроваджуючи сучасні цифрові інструменти для контролю громадян за ухваленням рішень;
- посилити відповідальність державних службовців за свої рішення через чіткі правові механізми контролю і звітності перед громадянами, що дозволить знизити корупційні ризики;
- створити більше можливостей для громадянської участі у прийнятті рішень на всіх рівнях управління, зокрема через залучення громадських ініціатив та використання електронних платформ;
- продовжити впровадження цифрових рішень у наданні державних послуг, таких як портал “Дія”, що допоможе знизити корупційні ризики та підвищити швидкість і ефективність державних процесів;
- розробити механізми підвищення стійкості державних інституцій та громадян перед кризами, зокрема через створення програм психологічної підтримки і реабілітації.

Отже, ефективне публічне управління вимагає не лише професійної компетенції службовців, але й впровадження ціннісних і психологічних підходів для забезпечення стабільності та демократичного розвитку держави навіть у найскладніших умовах.

Література:

1. Акімов О. О. Концепт системогенезу професійної діяльності державних службовців. *Інвестиції: практика та досвід*. – 2018. – № 23. – С. 133–138.
2. Акімов О.О. Професійна діяльність державних службовців в умовах євроінтеграції України: питання формування психологічної готовності: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 176 с.
3. Акімов О. О. Функціональні чинники системогенезу професійної діяльності державних службовців. *Інвестиції: практика та досвід*. – 2018. – № 24. – С. 68–74.
4. Акімов О. О. Робастність системи професійної діяльності державних службовців: системогенезний контекст. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 5. С. 104–109. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.5.104
5. Акімов О.О. Психологічні аспекти проявів корупції в державному управлінні / О.О. Акімов // *Державне управління: теорія та практика*. – 2014. – № 1. – С. 181–188.
6. Бобось О. Теоретичні аспекти застосування інноваційних механізмів у публічному управлінні: виклики та перспективи. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2023. № 3 (81). С. 182–187. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-3401.2023.3.30>.
7. Венгер О.М. Цінності та «дерево цілей» публічного адміністрування: монографія. URL: https://oldzdia.znu.edu.ua/gazeta/monodrupradmin_161.pdf
8. Відкритість і прозорість у діяльності громадських об'єднань: стан, проблеми, перспективи вирішення. *Аналітична записка*. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gromadyanske-suspilstvo/vidkritist-i-prozorist-u-diyalnosti-gromadskikh-obednan-stand>.
9. Гонюкова Лілія. Громадянськість – необхідна умова демократичних перетворень держави і суспільства. *Український науковий журнал “Освіта регіону”*. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/1381>.
10. Лень Т.В. Формування особистості в умовах розбудови громадянського суспільства. *Юридичний бюлетень*. 2016. No 2. С. 15–24.
11. Лень, Т. В. Роль ціннісних орієнтацій особистості у процесі реформування державного управління в Україні. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*, (4). 2023. 10-14. DOI: <https://doi.org/10.32782/tnv-pub.2023.4.2>.
12. Майстренко К.М. Аналіз державних політик і стратегій, спрямованих на розвиток професійної культури державних службовців в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. Том 34 (73) № 1 2023. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.1/34>.
13. Офіс реформ: Реформа державного управління. URL: <https://rdo.in.ua/direction/reforma-derzhavnogo-upravlinnya>.
14. Шайгородський Ю. Ціннісний конструкт міжкультурної комунікації. *Український соціум*. 2002. No 1. С. 41–48.
15. Шайгородський Ю. Ціннісні трансформації в період суспільних змін. *Соціальна психологія*. 2009. No 3. С. 86–94.
16. Шайгородський Ю. Цінності як детермінанти суспільного розвитку. *Український центр політичного менеджменту*. 2012. No 1. С. 219–228.

17. Capable, effective and independent: analysis of anti-corruption agencies. Transparency International Ukraine URL: <https://ti-ukraine.org/en/research/capable-effective-and-independent-analysis-of-anti-corruption-agencies/>.
18. Kovalchuk V., Panchuk I. Civil society and its legal values in a democratic transformation: experience of Ukraine. Law, 2017, № 865, 1, p. 83-89. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/law/vsi-vypusky/vypusk-1-nomer-861-14-2017/gromadyanske-suspilstvo-ta-yogo-pravovi-cinnosti-v-umovah>.
19. Kravchuk O., Varis I. and Bidna T. (2021). Demand of HRcompetency in Ukraine: changes and challenges at the labor market under pandemic COVID-19 . Social and labour relations: theory and practice, 11(1), 14- 30. doi:10.21511/slrtp.11(1).2021.02.
20. Tackling Corruption through e-Governance in Ukraine. URL: https://www.eurasia.org/wp-content/uploads/2024/03/About-TAPAS_February-2024.pdf.
21. Ukraine and SIGMA. URL: <https://www.sigmaweb.org/countries/ukraine-sigma.htm>.

References:

1. Akimov, O.O. (2018). Koncept sistemohenezu profesiinoi diialnosti derzhavnykh sluzhbovtziv [The concept of systemogenesis of public servants' professional activity]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: Practice and Experience*, 23, 133-138 [in Ukrainian].
2. Akimov, O.O. (2014). Profesiina diialnist derzhavnykh sluzhbovtziv v umovakh yevrointehratsii Ukrainy: pytannia formuvannia psykholohichnoi hotovnosti [Professional activity of public servants in the context of Ukraine's European integration: issues of psychological readiness formation]: Monograph. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].
3. Akimov, O.O. (2018). Funktsionalni chynnyky sistemohenezu profesiinoi diialnosti derzhavnykh sluzhbovtziv [Functional factors of systemogenesis of public servants' professional activity]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: Practice and Experience*, 24, 68-74 [in Ukrainian].
4. Akimov, O.O. (2019). Robastnist systemy profesiinoi diialnosti derzhavnykh sluzhbovtziv: sistemoheneznyi kontekst [Robustness of the professional activity system of public servants: a systemogenesis context]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: Practice and Experience*, 5, 104-109. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.5.104 [in Ukrainian].
5. Akimov, O.O. (2014). Psykholohichni aspekty proiaviv koruptsii v derzhavnomu upravlinni [Psychological aspects of corruption manifestations in public administration]. *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka – Public Administration: Theory and Practice*, 1, 181-188 [in Ukrainian].
6. Bobos, O. (2023). Teoretychni aspekty zastosuvannia innovatsiinykh mekhanizmiv u publichnomu upravlinni: vyklyky ta perspektyvy [Theoretical aspects of the application of innovative mechanisms in public administration: challenges and prospects]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Publichne upravlinnia i administruvannia – State and Regions. Series: Public Administration and Governance*, 3(81), 182-187. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-3401.2023.3.30> [in Ukrainian].
7. Venger, O.M. (n.d.). Tsinnosti ta "derevo tsilei" publichnoho administruvannia: monohrafiia [Values and the "goal tree" of public administration: monograph]. Retrieved from https://oldzdia.znu.edu.ua/gazeta/monodrupradmin_161.pdf [in Ukrainian].
8. Vidkrytist i prozorist u diialnosti hromadskykh obiednan: stan, problemy, perspektyvy vyrishennia [Openness and transparency in the activities of public associations: status, problems, prospects for solution]. (n.d.). Retrieved from <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gromadyanske-suspilstvo/vidkrytist-i-prozorist-u-diyalnosti-gromadskikh-obiednan-stan> [in Ukrainian].
9. Honiukova, L. (n.d.). Hromadianskist – neobkhidna umova demokratychnykh peretvoren derzhavy i suspilstva [Citizenship – a necessary condition for the democratic transformations of the state and society]. *Ukrainskyi naukovyi zhurnal "Osvita rehionu" – Ukrainian Scientific Journal "Education of the Region"*. Retrieved from <https://social-science.uu.edu.ua/article/1381> [in Ukrainian].

10. Len, T.V. (2016). Formuvannia osobystosti v umovakh rozbudovy hromadianskoho suspilstva [Personality development in the context of building a civil society]. *Yurydychnyi biuleten – Legal Bulletin*, 2, 15-24 [in Ukrainian].

11. Len, T.V. (2023). Rol tsinnisnykh oriiientatsii osobystosti u protsesi reformuvannia derzhavnoho upravlinnia v Ukraini [The role of personality value orientations in the process of public administration reform in Ukraine]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Serii: Publichne upravlinnia ta administruvannia – Tavrian Scientific Bulletin Series: Public Administration and Governance*, (4), 10-14. DOI: <https://doi.org/10.32782/tnv-pub.2023.4.2> [in Ukrainian].

12. Maistrenko, K.M. (2023). Analiz derzhavnykh polityk i stratehii, spriamovanykh na rozvytok profesiinoi kultury derzhavnykh sluzhbovtziv v Ukraini [Analysis of public policies and strategies aimed at developing the professional culture of public servants in Ukraine]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Serii: Publichne upravlinnia ta administruvannia – Scientific Notes of TNU named after V.I. Vernadskyi. Series: Public Administration and Governance*, 34(1), DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.1/34> [in Ukrainian].

13. Ofis reform: Reforma derzhavnoho upravlinnia [Office of Reforms: Public Administration Reform]. (n.d.). Retrieved from <https://rdo.in.ua/direction/reforma-derzhavnogo-upravlinnya> [in Ukrainian].

14. Shaigorodskiy, Yu. (2002). Tsinnisnyi konstrukt mizhkulturnoi komunikatsii [Value construct of intercultural communication]. *Ukrainskyi sotsium – Ukrainian Society*, 1, 41-48 [in Ukrainian].

15. Shaigorodskiy, Yu. (2009). Tsinnisni transformatsii v period suspilnykh zmin [Value transformations during the period of social changes]. *Sotsialna psykholohiia – Social Psychology*, 3, 86-94 [in Ukrainian].

16. Shaigorodskiy, Yu. (2012). Tsinnosti yak determinanty suspilnoho rozvytku [Values as determinants of social development]. *Ukrainskyi tsentr politychnoho menezhmentu – Ukrainian Center for Political Management*, 1, 219-228 [in Ukrainian].

17. Transparency International Ukraine. (n.d.). Capable, effective and independent: analysis of anti-corruption agencies. Retrieved from <https://ti-ukraine.org/en/research/capable-effective-and-independent-analysis-of-anti-corruption-agencies/>.

18. Kovalchuk, V., & Panchuk, I. (2017). Civil society and its legal values in a democratic transformation: experience of Ukraine. *Law*, (865), 83-89. Retrieved from <https://science.lpnu.ua/uk/law/vsi-vypusky/vypusk-1-nomer-861-14-2017/gromadyanske-suspilstvo-ta-yogo-pravovinnosti-v-umovah>.

19. Kravchuk, O., Varis, I., & Bidna, T. (2021). Demand of HR competency in Ukraine: changes and challenges at the labor market under pandemic COVID-19. *Social and Labour Relations: Theory and Practice*, 11(1), 14-30. DOI: 10.21511/slrtp.11(1).2021.02.

20. Tackling Corruption through e-Governance in Ukraine. (2024). Retrieved from https://www.eurasia.org/wp-content/uploads/2024/03/About-TAPAS_February-2024.pdf.

21. Ukraine and SIGMA. (n.d.). Retrieved from <https://www.sigmaweb.org/countries/ukraine-sigma.htm>.

Журнал

«Суспільство та національні інтереси»

№ 7(7) 2024

Формат 60x90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2.

Видавець:
ФОП «Жукова Ірина Віталіївна», Свідоцтво серія ДК № 7425 від 09.08.2021 р.